Slovenský polarizovaný diskurz: expresívne náboženské prvky v jazyku konzervatívnych a liberálnych médií

Slovak Polarized Discourse: Expressive Religious Elements in the Language of Conservative and Liberal Media

Terézia Rončáková, Katolícka univerzita v Ružomberku

Abstrakt:

Príspevok vychádza z rozsiahlej obsahovej analýzy názorových článkov v slovenských konzervatívnych a liberálnych médiách. Autorka skúma rámcovanie, argumentáciu, atribúcie a expresivitu v týchto textoch. V tomto príspevku sa zameria na niektoré zo svojich zistení o expresívnych jazykových prvkoch v hovorení o „tých druhých“, s dôrazom na náboženské aspekty tejto vyhrotenej komunikácie. Vo vzorke 497 článkov našla 69 textov s náboženskými expresívami a tie analyzovala z hľadiska troch premenných: tonalita voči objektu, tonalita voči náboženstvu, emócia. Priniesla zistenia o rozdieloch medzi konzervatívnymi a liberálnymi médiami v tom, aký postoj zaujímajú voči svojmu ideovému súperovi, voči náboženstvu a aká emócia prevláda v ich komunikácii.

Kľúčové slová: konzervativizmus, liberalizmus, expresivita, médiá, tonalita, emócie

Abstract:

The paper is based on an extensive content analysis of opinion articles in Slovak conservative and liberal media. The author examines framing, argumentation, attribution and expressiveness in these texts. In this post, she will focus on some of her findings on expressive linguistic elements in talking about "the other", with an emphasis on the religious aspects of this escalated communication. In a sample of 497 articles, she found 69 texts with religious expressions and analysed them in terms of three variables: tonality towards the object, tonality towards religion, emotion. She brought findings on the differences between conservative and liberal media in what attitude they take towards their ideological rival, towards religion, and what emotion prevails in their communication.

Key words: conservatism, liberalism, expressiveness, media, tonality, emotions

1. ÚVOD

Polarizovaná spoločenská diskusia prináša okrem praktických politických aj medziľudských problémov mnohé výskumné otázky zasahujúce rozličné odbory

a medziodborové prieniky. Sociológia, politológia a antropológia skúmajú charakter, intenzitu, príčiny a dôsledky hlbokého rozdelenia medzi spoločenskými skupinami[1]; sociálna psychológia si všíma morálne súvislosti politických presvedčení[2] a zisťuje, či a nakoľko politicko-spoločenské presvedčenia ľudí súvisia s ich vrodenými nastaveniami[3] a mediálna veda nás učí, že veľkú časť týchto problémov spôsobuje novodobá komunikácia prostredníctvom ideologicky silne profilovaných médií a zároveň sociálnych médií, ktorá ľudí uzatvára do „bublín" a zosilňuje klanové myslenie a dehumanizáciu „tých druhých"[4]. V slovenskom kontexte sme niektoré aspekty slovenského konzervatívno-liberálneho[5] sporu spracovali v predchádzajúcich výskumoch napr. z hľadiska vzťahu médií a cirkvi, resp. náboženstva[6], z hľadiska

[1] JOU, W. Left and Right in new democracies. In: ROSAS, J. C., FERREIRA, A. R. eds. *Left and Right*: *The great dichotomy revisited*. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing, 2013, s. 283 – 295; MICHAUD, K. E. H., CARLISLE, J. E., SMITH, E. R. A. N. The relationship between cultural values and political ideology, and the role of political knowledge. In: *Political Psychology*, 2009, roč. 30, č. 1, s. 27 – 42; KANOVSKÝ, M., KOCIČOVÁ, N. Ideological consistency and political polarization in Slovakia. In: *Human Affairs,* 2018, roč. 28, č. 1, s. 44 – 53.

[2] VALDESOLO, P., GRAHAM, J. eds. *Social psychology of political polarization*. New York: Routledge, 2016.

[3] YOUNG, D. G. *Irony and Outrage. The Polarized Landscape of Rage, Fear, and Laughter in the United States.* New York: Oxford University Press, 2019.

[4] DIERCKS, D., LANDREVILLE, K. D. The indirect effects of partisanship and partisan media on knowledge about same-sex marriage policy: Exploring the knowledge and belief gap hypotheses. In: *Mass Communication and Society*. 2017, roč. 20, č. 2, s. 192 – 212; SHCHERBAKOVA, O., NIKIFORCHUK, S. Social media and filter bubbles. In: *Polonia University Scientific Journal,* 2022, roč. 54, č. 5, s. 81 – 88; JANUŠKEVIČIŪTĖ, J. Threats to the Process of Receiving Political News from Echo Chambers and Filter Bubbles on Social Media. In: *Information & Media.* 2022, č. 94, s. 39 – 52; KITCHENS, B., JOHNSON, S. L., GRAY, P. H. Understanding Echo Chambers and filter Bubbles: The Impact of Social Media on Diversification and Partisan Shifts in News Consumption. In: *MIS Quarterly,* 2020, roč. 44, č. 4, s. 1 619 – 1 649.

[5] Označovanie dvoch strán súčasných kultúrno-etických sporov sa rôzni v závislosti od historických, spoločenských a kultúrnych kontextov. Za najvšeobecnejší a najzaužívanejší považujeme protiklad konzervatívny – liberálny a tieto pomenovania preferujeme aj v predloženom texte. Ku konzervatívnemu (konzervativizmu) sa ešte pridružuje pojem pravicový a tradicionalistický, k liberálnemu (liberalizmu) pojmy ľavicový a progresívny. Zároveň treba zdôrazniť, že kultúrno-etický význam týchto pojmov je iný ako ekonomický, ktorý predstavuje iba výsek konzervatívnej či liberálnej filozofie (CÍBIK, M. *Liberáli a tí druhí.* Bratislava: AKAmedia, 2017, s. 16).

[6] RONČÁKOVÁ, T. Media Coverage of a Crisis Situation in the Slovak Catholic Church. Media Argumentation Schemes in Relation to Christianity. In: KHROUL, V., ed. *Media and Religion (vol. 4). Christianity in Media: Central and Eastern European Perspective.* Moscow: Faculty of Journalism, Lomonosov Moscow State University, 2016, s. 16 – 41.

RONČÁKOVÁ, T. Obraz cirkvi, kresťanstva a veriacich v mainstreamových liberálnych médiách na Slovensku. In: CYBULSKI, M., JĘCZEŃ, J., MOCARZ-KLEIDIENST, M., WIDEŁ-IGNASZCZAK, M., eds. *Język – Media – Religia. Konteksty Europy Środkowo-Wschodniej,* Tarnów: Biblos, 2022, s. 191 – 216.

RONČÁKOVÁ, T. Religion in Cartoons of Slovak Mainstream Newspapers. In: *Studia theologica,* 2023, roč. 25, č. 3, s. 113 – 141 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://studiatheologica.eu/artkey/sth-202303-0006_nabozenstvo_v_karikaturach_slovenskych_mainstreamovych_dennikov.php

argumentácie používanej na oboch stranách[7] alebo z hľadiska vzájomného vnímania sa konzervatívcov a liberálov[8].

Ako obzvlášť inšpiratívne sa javí hľadisko jazykovej expresivity. Ponúka hľadanie odpovedí na otázky: Akými výrazmi sa jednotlivé strany sporu navzájom častujú? Kto je útočnejší? Kto je emotívnejší? Túto tému sme sa pokúsili metodologicky uchopiť už v predchádzajúcom výskume[9], keď sme na vzorke 543 komentárových textov z konzervatívnych a liberálnych slovenských médií analyzovali expresíva z hľadiska ich objektu (koho pomenúvajú) a z hľadiska výrazových prostriedkov (irónia, opis, hodnotenie, obrazné pomenovanie). Následné prehlbovanie témy a kultivovanie interdisciplinárneho mediálno-jazykovo-psychologického výskumného prístupu nás priviedlo k aktuálnemu výskumu expresív na novej vzorke (predstavujeme ju v metodologickej časti) s akcentom na hodnotiaci postoj a emóciu autora.[10] Týmto spôsobom sa usilujeme prispieť k odpovedi na otázku, ako jednotlivé strany konzervatívno-liberálneho sporu vnímajú „tých druhých“, ako vyhodnocujú ich pozíciu v tomto vzťahu, ako sa sami v tomto vzťahu cítia a ako to (jazykovo) vyjadrujú.

Osobitne zaujímavú líniu pritom predstavuje náboženský aspekt konzervatívno-liberálneho vzťahu. Pri jeho výskume hrá podstatnú úlohu, samozrejme, lokálny (národný) kontext, v našom prípade slovenský. Práve na túto čiastkovú líniu sa zameriame v predloženom príspevku, keď z naznačených výskumných zistení o expresivite konzervatívnych a liberálnych mediálnych prejavov vyberieme tie týkajúce sa náboženstva. Výskumné otázky tak vyšpecifikujeme nasledovne:

- Ako jednotlivé strany konzervatívno-liberálneho sporu vnímajú „tých druhých“ v súvislosti s náboženstvom?
- Ako vnímajú náboženstvo?
- Aká emócia sprevádza hovorenie o „tých druhých“ v náboženskom kontexte?

Použijeme pritom kvantitatívno-kvalitatívne metodologické nástroje obsahovej analýzy zameranej na kategórie sentimentu (tonality) a emócií.

RONČÁKOVÁ, T. Reconciling Conservatives and Liberals: Mission impossible? In: *Revista Română de Journalism Comunicare,* 2015, roč. X, č. 4, s. 28 – 40.
RONČÁKOVÁ, T. Closed churches during a pandemic: liberal vs. conservative and Christian vs. atheistic argumentation in the media. In: *Journalism and media,* 2021, roč. 2, č. 2, s. 225 – 243.
RONČÁKOVÁ, T. The image of Christian churches in the Slovak and Czech media during the first wave of the COVID-19 pandemic. In: *Church, Communication and Culture,* 2022, roč. 7, č. 1, s. 127 – 153.

[8] RONČÁKOVÁ, T. Pink vs. Brown - How Conservative Journalists Perceive Liberals and vice versa. In: *KOME*, 2022, roč. 10, č. 2, s. 93 – 116 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: http://komejournal.com/files/KOME_Ron%C4%8D%C3%A1kov%C3%A122.2.pdf

[9] RONČÁKOVÁ, T., KAŠČÁKOVÁ, S. Ako sa navzájom častujú konzervatívci a liberáli. Expresívne výrazy v mediálnych textoch. In: *Kultura – Media – Teologia*, 2023, č. 56, s. 87 – 112 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://czasopisma.uksw.edu.pl/index.php/kmt/article/view/13723

[10] Všímame si aj čisto jazykové charakteristiky (napr. miera petrifikácie a výrazové prostriedky s inovovanou klasifikáciou), ale tie nie sú predmetom tohto článku.

2. TEORETICKÝ KONTEXT

2.1. Konzervativizmus a liberalizmus

Filozofické základy konzervativizmu položil v 18. storočí E. Burke, ktorý sformuloval a zdôvodnil postoje vymedzujúce sa voči osvietenstvu a iným dobovým radikálnym filozoficko-politickým prúdom[11]. Usporiadanie spoločnosti má podľa neho božský pôvod, a preto je zlé radikálne (revolučne) odmietať (a ničiť) inštitúcie, náboženstvo, tradície. Burkove myšlienky neskôr ďalej rozpracoval R. Kirk[12]. Konzervativizmus podľa neho stojí na viere v transcendentný poriadok (pochádzajúci od Boha, preto bolo náboženstvo spočiatku nevyhnutným východiskom konzervatívneho zmýšľania i politickej aktivity) a je, logicky, v zásadnom rozpore s abstraktnými vykonštruovanými myšlienkovými systémami, ktoré si v spoločnosti nárokujú abstraktné vykonštruované zmeny.[13] S tým priamo súvisí zásadne odlišný konzervatívny a protikonzervatívny pohľad na prirodzenosť a prirodzené práva človeka. Pre konzervatívca totiž oboje vychádza od Boha. Osvietenské abstraktné koncepty ľudských práv pochádzajú podľa Kirka iba z ľudských žiadostivostí.[14]

Základný rozpor medzi konzervatívnym a opačným vychádza z postoja voči indivíduu človeka a slobode. Konzervativizmus považuje za nevyhnutné jednotlivca usmerňovať osvedčenými spôsobmi na ceste k dobru. Opačné prístupy považujú človeka za dobrého a veria v jeho dobrú sebarealizáciu, keď ho inštitúcie a tradície nebudú obmedzovať a kriviť. Z pohľadu konzervativizmu preto „zbožšťujú“ človeka[15]. Podobne sloboda nie je v konzervativizme prvoradá, ale vyžaduje si súlad s morálkou a náboženstvom. Naopak, za prvoradú hodnotu sa považuje v liberalizme. Práve tento pojem sa v súčasnosti používa na označenie toho, čo Burke s Kirkom nazývali radikalizmom – v zmysle „utopických snáh o prebudovanie a vybudovanie nového človeka i spoločnosti“[16]. Sloboda je však veľmi dôležitá aj pre konzervatívcov – napr. v zmysle dobrovoľnosti. P. Fiala a F. Mikš zdôrazňujú konkrétne protiklad dobrovoľnej spolupráce a vynúteného kolektivizmu. Čokoľvek je v modernej demokracii výhodné a múdre, je podľa nich výsledkom dobrovoľnej spolupráce[17]. Niektorí konzervatívni

[11] BURKE, E. *Úvahy o revoluci ve Francii*. Brno: CDK, 1997.
[12] KIRK, R. *Konzervativní smýšlení*. Praha: Občanský institut, 2000.
[13] Preto dokonca R. Kirk tvrdí, že konzervativizmus nie je ideológiou. Za ideológiu považuje práve pseudonáboženské abstraktné vykonštruované systémy, ktoré nazýva „politickým náboženstvom“ stavajúcim sa proti prirodzenému Božiemu poriadku a sľubujúcim pravoverným raj na zemi. „Každý konzervatívec sa hrozí všetkých ideológií bez ohľadu na ich formu“ (KIRK, R. *Konzervativní smýšlení*. Praha: Občanský institut, 2000, s. 13).
[14] KIRK, R. *Konzervativní smýšlení*. Praha: Občanský institut, 2000, s. 69.
[15] BULTMANN, R. *Dějiny a eschatologie*. Praha: Oikoymenh, 1994, s. 61.
[16] PAULÍČEK, I. Idea konzervativizmu. In: *Impulz,* 2008, roč. 4, č. 4 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: http://www.impulzrevue.sk/article.php?347
[17] FIALA, P, MIKŠ, F. *Konzervatismus dnes.* Brno: Vydavatelství B&P Publishing, 2019, s. 160 – 165.

filozofi preto liberalizmu vyčítajú vnútorné protirečenie hlásania slobody a praktizovania nátlaku, pričom tento protiliberálny argument býva spájaný najmä s marxizmom[18].

Autorský kolektív príručky *Political Ideologies* vydanej na Oxfordskej univerzite zaraďuje konzervativizmus aj liberalizmus medzi hlavné, dosiaľ aktívne ideológie[19]. R. Scruton konštatuje, že liberalizmus vznikol s osvietenstvom[20]. Ako systematické politické učenie a vplyvný civilizačný smer sa konštituoval v 19. storočí[21]. G. Lakoff analyzuje konzervatívne a liberálne predsudky a schémy a konštatuje, že konzervatívci a liberáli vychádzajú zo zásadne odlišných morálnych systémov, z ktorých vyrastajú odlišné diskurzy a následne aj odlišné metafory. Takže jedni a druhí môžu hovoriť o tom istom, ba aj používať rovnaké slová, ale nerozumejú si[22]. Naopak, hoci majú spoločné hodnotové východisko, dospievajú k úplne opačným presvedčeniam a konaniam. Tým spoločným ideovým základom je podľa Lakoffa pre oboch rodina, avšak odlišne chápaná. V konzervatívnej a liberálnej komunite sa preto akcentujú odlišné témy, používajú sa odlišné spôsoby usudzovania a odlišné slová. To, čo je pre jedných bežné (nocionálne) slovo, môže byť pre druhých naplnené špecifickým významom (s hodnotiacim, expresívnym nábojom)[23]. D. Youngová si zasa všíma psychologické rozdiely determinujúce konzervatívnu alebo liberálnu[24] orientáciu a následne odlišné preferencie jednej a druhej skupiny vo vzťahu nielen k politickému systému a konkrétnym politikám, ale napr. aj k umeniu (abstraktnému) alebo k humoru a satire. Zdôvodňuje príklon liberálov k politickej satire (ktorú konzervatívci nevedia robiť) a konzervatívcov k mienkotvorným talk šou (ktoré nevedia robiť liberáli). Konštatuje tiež, že konzervatívci a liberáli často (celkom prirodzene) obsadzujú odlišné spoločenské a kultúrne sféry[25].

Konzervatívno-liberálny konflikt sa označuje aj termínom kultúrna vojna. Jeho korene siahajú do rodiaceho sa Bismarckovho Nemecka v 70. rokoch 19. storočia a už vtedy bol prepojený s náboženskou otázkou. Bismarckov zápas sa orientoval priamo proti katolíckej cirkvi a po neskoršom oživení tohto pojmu v sociológii a príbuzných vedách na začiatku 90. rokov 20. storočia[26] sa ujala jeho interpretácia v zmysle konfliktu medzi

---

[18] FREEDEN, M., SARGENT, L. T., STEARS, M. eds. *The Oxford Handbook of Political Ideologies*. Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 400.
[19] FREEDEN, M., SARGENT, L. T., STEARS, M. eds. *The Oxford Handbook of Political Ideologies*. Oxford: Oxford University Press, 2015.
[20] SCRUTON, R. *Slovník politického myšlení*. Brno: ATLANTIS, 1989, s. 62.
[21] SURMÁNEK, Š., GBÚROVÁ, M., DUDINSKÁ, I. *Politológia. Vybrané kapitoly.* Prešov: Slovacontact, 2006, s. 45.
[22] LAKOFF, G. *Moral Politics. How Liberals and Conservatives Think.* Chicago, London: The University of Chicago Press, 2002, s. 11 – 12.
[23] LAKOFF, G. *Moral Politics. How Liberals and Conservatives Think.* Chicago, London: The University of Chicago Press, 2002, s. 30.
[24] D. Youngová k opozitu konzervativizmus – liberalizmus synonymne (a bez zdôvodňovania) používa dvojicu pravica – ľavica.
[25] YOUNG, D. G. *Irony and Outrage. The Polarized Landscape of Rage, Fear, and Laughter in the United States.* New York: Oxford University Press, 2019, s. 7.
[26] HUNTER, J. D. *Culture Wars: The Struggle to Define America*. New York: Basic Books, 1992.

ortodoxnými a progresívnymi príslušníkmi rôznych náboženstiev, etník, tried, politických strán atď. Pričom platí, že ortodoxné/progresívne zložky naprieč rôznymi náboženstvami a inými inštitúciami či skupinami sú si navzájom bližšie než ortodoxní a progresívni zástupcovia vnútri vlastných komunít[27].

V tomto zápase ide o moc nad spoločenskou definíciou správneho a nesprávneho[28], o „privilégium formovať morálny poriadok“[29]. Konfigurujú sa nové autority, rozhoduje sa o tom, čo bude nasledovať, súťaží sa o priestor a hlas. Dôležitejšie než politický úspech je obsadenie centier kultúrnej formácie (univerzít, vydavateľstiev, reklamného a zábavného priemyslu), čo sa podľa Huntera v posledných desaťročiach darilo skôr liberálom. Iní výskumníci, naopak, pozorujú skôr konzervatívny úspech. D. Youngová tvrdí, že konzervatívci sú vďaka svojmu mediálnokomunikačnému štýlu a typu publika úspešnejší v elitnej spoločenskej a kultúrnej propagande[30]. Podľa G. Lakoffa bol zasa pre liberálov v ostatnej minulosti zničujúci nedostatok vlastnej svetonázorovej uvedomelosti, keďže konzervatívci poznajú svoj ideový systém lepšie[31].

Podstatu takto chápaného normatívneho konfliktu vidí Hunter v protiklade sakrálneho a profánneho[32]. Obe tieto tendencie sú hegemónne, odmietajú pluralizmus, takže kultúrna vojna je vlastne sporom o prijateľnú pluralitu. Súčasnej spoločnosti chýba „vitálny stred“ dominantnej kultúry, ktorá v doterajších dejinách vždy tvorila rámec, kde sa pluralizmus mohol realizovať. Preto sme dnes podľa Huntera svedkami tzv. „dvojvrstvového pluralizmu“, čo znamená, že ľudia sú tolerantní a dokážu v pokoji nažívať so spoluobčanmi s opačnými presvedčeniami – kým sa ten druhý nepokúsi rozširovať hranice svojej legitimity a spoločenského vplyvu.

Ak v tomto kontexte hovoríme o náboženskom prvku v konzervatívno-liberálnom napätí, nemáme ani tak na mysli samotnú vieru/nevieru, ako skôr zmysel pre autoritu Boha, autoritu cirkvi, autoritu cirkevnej tradície na jednej strane – a individualistické spoliehanie sa na vlastné rozlišovanie a hodnotenie, bez výraznejšej opory vonkajšej Autority či autority. Problematika kultúrnej vojny je rozpracovaná aj priamo v kresťanskom teologickom a spoločenskom prostredí, pričom za bojujúce strany sa

---

[27] HUNTER, J. D. The Cultural War and the Sacred/Secular Divide: The Problem of Pluralism and Weak Hegemony. In: *Social Research.* 2009, roč. 76, č. 4, s. 1 316.
DREHER, R. *Benediktova voľba.* Bratislava: Postoj, 2017, s. 177.
[28] BUCHANAN, P. The Cultural War for the Soul of America. In: *Patrick J. Buchanan – Official Website* [online]. 1992 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: http://buchanan.org/blog/the-cultural-war-for-the-soul-of-america-149
[29] HUNTER, J. D. The Cultural War and the Sacred/Secular Divide: The Problem of Pluralism and Weak Hegemony. In: *Social Research.* 2009, roč. 76, č. 4, s. 1 319.
[30] YOUNG, D. G. *Irony and Outrage. The Polarized Landscape of Rage, Fear, and Laughter in the United States.* New York: Oxford University Press, 2019, s. 6.
[31] LAKOFF, G. *Moral Politics. How Liberals and Conservatives Think.* Chicago, London: The University of Chicago Press, 2002, s. 31.
[32] HUNTER, J. D. The Cultural War and the Sacred/Secular Divide: The Problem of Pluralism and Weak Hegemony. In: *Social Research.* 2009, roč. 76, č. 4, s. 1 307 – 1 308.

považujú „dve odlišné chápania a realizácie kultúry ľudského bytia“[33], pre ktoré sa ujali pomenovania pochádzajúce od pápeža Jána Pavla II.: kultúra života a kultúra smrti[34].

2.2. Expresivita

V našom príspevku prispejeme k nasvecovaniu problematiky kultúrnej vojny z lingvistického hľadiska, konkrétne z hľadiska expresivity vyjadrovania jednotlivých aktérov. Expresivitu skúmame v oblasti lexikológie a štylistiky[35]. Nás bude zaujímať lexikálna expresivita a zjednodušene budeme hovoriť o expresívnych „slovách“, hoci nositeľmi expresívneho príznaku budú v niektorých prípadoch viacslovné výrazy.

Pojem expresia/expresivita je rozpracovaný filozoficky, psychologicky aj pedagogicky, a to v zmysle seba-prezentácie alebo seba-vyjadrenia, pričom sa kladie dôraz na citové zafarbenie, subjektívnosť, spontánnosť, zmyslovosť, inštinkty. Jazykovedné bádanie v oblasti expresivity sa odvoláva na Ch. Ballyho, „ktorý prvý pozoroval fungovanie expresivity v rozsahu celého jazykového systému, prvý postavil protiklad nocionálny – emocionálny (expresívny), prvý študoval nielen prostriedky jazykovej expresivity, ale aj pramene expresivity (jazyk, indivíduum, situácia) a rozmanité postupy expresivity“[36]. Prístup Ch. Ballyho bol svojský v tom, že priamo spájal dva typy jazyka (intelektuálny a expresívny) s dvoma typmi myslenia (nocionálne a emocionálne). Emocionalita sa spočiatku v mnohých práca s expresivitou stotožňovala. Autori rozšírenej slovenskej príručky *Súčasný slovenský spisovný jazyk*. *Lexikológia* P. Ondrus, J. Horecký a J. Furdík[37] hovoria bez ďalšieho rozlišovania alebo špecifikovania o „expresivite a emocionalite“, prípadne používajú zložené adjektívum „expresívno-emocionálne“ slová. Konštatujú, že všetky expresívne slová vyvolávajú v človeku (kladné alebo záporné) pocity[38]. To azda platí, avšak podrobnejšie práce nadraďujú expresívnosť nad emocionálnosť v zmysle, že každý jav spojený s emóciou je expresívny, ale nie naopak[39]. M. Ivanová-Šalingová chápe povahu expresívneho príznaku „ako takú, ktorá sa neviaže iba na citovosť, na cit, emóciu, ale širšie, na evokáciu, na vzruchy zmyslové, prvky

---

[33] RAKÚS, A. Radikálny feminizmus v kultúrnej vojne. In: *Impulz,* 2005, roč. 1, č. 2 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: http://www.impulzrevue.sk/article.php?25

[34] JÁN PAVOL II. *Evangelium vitae*. Encyklika. 1995, čl. 21, 28, 50, 87, 95 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/evangelium-vitae

[35] ZIMA, J. *Expresivita slova v současné češtině*. Praha: Nakl. Československé akademie věd, 1961, s. 11. V rámci štylistickej príznakovosti lexiky pracovali s využitím expresívnosti napr. J. Findra (FINDRA, J. *Štylistika slovenčiny.* Martin: Osveta, 2004, s. 18) alebo M. Horváth (HORVÁTH, M. *Štylistika súčasného slovenského jazyka.* Bratislava: Univerzita Komenského, 2016, s. 104).

[36] IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ, M. Z výskumov expresivity. In: *Jazykovedné štúdie XII.* Bratislava: Jazykovedný ústav Ľ. Štúra, 1974, s. 310.

[37] ONDRUS, P., HORECKÝ, J., FURDÍK, J. *Súčasný slovenský spisovný jazyk. Lexikológia.* Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1980.

[38] ONDRUS, P., HORECKÝ, J., FURDÍK, J. *Súčasný slovenský spisovný jazyk. Lexikológia.* Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1980, s. 156.

[39] ZIMA, J. *Expresivita slova v současné češtině*. Praha: Nakl. Československé akademie věd, 1961, s. 6, 8. MISTRÍK, J. *Štylistika. 4. vyd.* Bratislava: Veda, 2021, s. 80.

vôľové i zážitkové“[40]. Na expresívnosti sa teda vždy podieľa hodnotenie a niekedy aj citovosť[41].

Už Ch. Bally si všimol, že expresívny príznak slova býva stály alebo situačný (on hovoril o jazykovej, individuálnej a situačnej expresivite) a túto skutočnosť sa rôznym spôsobom pokúšali uchopiť jeho nasledovníci, rozlišujúc napr. konštantné a kontextové expresívne zafarbenie[42], inherentnú a adherentnú expresívnosť[43]. Prvá je lexikalizovaná, druhá nie. Inherentne expresívne sú slová, ktorých expresívny charakter je zrejmý aj bez kontextu; „ich expresívnosť je neoddeliteľnou súčasťou ich významu, často súvisí s ich hláskovou podobou a veľmi často i s typickou slovotvornou podobou“[44]. Za spoločný znak inherentne expresívnych lexém možno označiť nápadnosť (*drichmať, spinkať, čaptoš*). Adherentne expresívne slová nie sú „nápadné“ za normálnych okolností, avšak stávajú sa takými v určitom kontexte (*skákať do reči, vyletieť zo skúšky*). Podľa J. Zimu má adherentná expresivita dve základné zložky: intenzifikáciu výrazu a tendenciu ku konkretizácii predstavy. Intenzifikáciu využívame, keď „v podstate neutrálnu skutočnosť označíme pomenovaním, ktorého význam má znaky nadmernosti“[45], a to buď pozitívnym, alebo negatívnym smerom. Pri konkretizácii nahrádzame všeobecnejší výraz konkrétnejším, špecifickejším. Tento jav je typický pre spontánne hovorené prejavy, ktoré sa vyhýbajú abstraktnému vyjadrovaniu a majú tendenciu používať obrazy a prirovnania[46].

---

[40] IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ, M. Expresívny príznak. In: *Jazykovedný časopis.* 1970, roč. XXI, č. 2, s. 155.
[41] ZIMA, J. *Expresivita slova v současné češtině*. Praha: Nakl. Československé akademie věd, 1961, s. 6.
[42] STANKIEWICZ, E. Problems of Emotive Language. In: SEBEOK, T. A., ed. *Approaches to semiotics: Cultural anthropology, education, linguistics, psychiatry, psychology; transactions of the Indiana University Conference on Paralinguistics and Kinesics.* Berlin, Boston: De Gruyter Mouton, 1972, s. 239 – 264 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://doi.org/10.1515/9783111349022-010
[43] ZIMA, J. *Expresivita slova v současné češtině*. Praha: Nakl. Československé akademie věd, 1961.
J. Zima pridáva ešte tretiu, kontextovú expresívnosť, avšak upozorňuje, že tá je štylistický a nie lexikálny jav. Je jedným z javov štylistickej príznakovosti, keď sa – bez zmeny významu – použije v prejave výraz z inej štýlovej vrstvy, typicky napr. z iného jazyka (*náš chlpáčik vyložil na chodník úctyhodné excrementum*). Pomenovanie tohto typu expresivity kontextovou nepovažujeme za šťastné, keďže sa – aj vzhľadom na terminológiu, akú zvolili iní bádatelia (porov. FURDÍK, J. *Slovenská slovotvorba.* Prešov: Náuka, 2004, s. 123; STANKIEWICZ, E. Problems of Emotive Language. In: SEBEOK, T. A., ed. *Approaches to semiotics: Cultural anthropology, education, linguistics, psychiatry, psychology; transactions of the Indiana University Conference on Paralinguistics and Kinesics.* Berlin, Boston: De Gruyter Mouton, 1972, s. 259 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://doi.org/10.1515/9783111349022-010; IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ, M. Expresívny príznak. In: *Jazykovedný časopis.* 1970, roč. XXI, č. 2, s. 163; MISTRÍK, J. *Štylistika. 4. vyd.* Bratislava: Veda, 2021, s. 37) – môže mýliť s druhým typom lexikálnej expresivity popri inherentnej, konštantnej, objektívnej, lexikalizovanej. V Českej lingvistike sa Zimova koncepcia ujala, kopíruje ju napr. M. Křístek v *Novom encyklopedickom slovníku češtiny* (KŘÍSTEK, M. Expresivum. In: KARLÍK, P., NEKULA, M., PLESKALOVÁ, J., eds. *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://www.czechency.org/slovnik/EXPRESIVUM).
[44] ZIMA, J. *Expresivita slova v současné češtině*. Praha: Nakl. Československé akademie věd, 1961, s. 10.
[45] ZIMA, J. *Expresivita slova v současné češtině*. Praha: Nakl. Československé akademie věd, 1961, s. 75.
[46] BODNÁROVÁ, Martina. Expresivita a modifikácia lexém ako priestor pre realizáciu ikonicko-symbolického princípu v neinštitucionálnom dialógu. In: *Jazyk a kultúra* [online]. 2010, roč. 1, č. 4, s. 4 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://www.ff.unipo.sk/jak/4_2010/bodnarova.pdf

Expresívne slová nadobúdajú kladný alebo záporný významový odtienok a na základe toho rozlišujeme v skupine tých lexikalizovaných napr. pejoratíva, vulgárne slová, ironické, žartovné a posmešné slová (negatívny význam), familiárne slová, hypokoristiká, detské slová, eufemizmy (pozitívny význam)[47]. Úlohou všetkých (aj nelexikalizovaných) je zaujať príjemcu, dlhšie udržať a lepšie zužitkovať jeho pozornosť (zabaviť ho, rozčúliť, pohoršiť, dojať, presvedčiť...). Práve táto funkcia expresív sa vynikajúco uplatňuje v publicistickom štýle, osobitne v jeho postojov a persuazívne orientovaných žánroch. Ony tvorili našu výskumnú vzorku, na ktorej sme skúmali lexikálnu expresivitu inherentnú aj (a najmä) adherentnú, a to na ploche slov a slovných spojení. Keďže pre riešenie nášho výskumného problému bola dôležitá skôr významová (obsahová) než formálna rovina expresívnosti[48] a postojová, hodnotiaca zložka expresív, inherentný a adherentný charakter sme pri analýze nerozlišovali, ale narábali sme s oboma druhmi slov súhrnne.

3. METODOLÓGIA

Do vzorky sme zaraďovali názorové novinárske prejavy[49], teda komentáre, glosy, stĺpčeky, fejtóny a príbuzné žurnalistické žánre obsahujúce výrazný subjektívny postoj k spoločensko-politickým javom. Publikované boli v štyroch celoslovenských médiách: internetové denníky *Postoj* a *Štandard* (konzervatívne) a internetové verzie denníkov *SME* a *Denník N* (liberálne). Časový interval zberu výskumného materiálu zahŕňal pri štyri mesiace (január 2024 – apríl 2024). Do vzorky sme zaraďovali všetky články z rubrík Komentáre/Názory, ktoré sa týkali polarizácie slovenskej spoločnosti – teda články o „tých druhých". V liberálnych médiách boli takto chápaní konzervatívci, ale aj širšie všetci, ktorí nezdieľajú progresívnoliberálny pohľad na svet. V konzervatívnych médiách boli oponenti v tomto ideovom spore označovaní ako progresívci (častejšie) alebo liberáli, zriedkavo aj ako ľavica či socialisti, niekedy v jednom výraze „progresívno-liberálna ľavica". Počty skúmaných textov a ich rozvrstvenie ukazuje tab. č. 1.

Tab. č. 1: Počet textov vo vzorke (január 2024 – apríl 2024).

médiá		celkový počet textov		podiel textov vo svojej skupine		celkový podiel textov	
konzervatívne	Postoj	72	241	30%	100%	14%	48%
	Štandard	169		70%		34%	
liberálne	Denník N	124	256	48%	100%	25%	52%
	SME	132		52%		27%	
spolu		**497**		**100%**			

[47] RONČÁKOVÁ, T., VANDÁKOVÁ, Z. *Slovenčina v médiách. 111 z najčastejších jazykových chýb v novinárskych textoch.* Ružomberok: Verbum, 2020, s. 38.

[48] Porov.: IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ, M. Expresívny príznak. In: *Jazykovedný časopis.* 1970, roč. XXI, č. 2, s. 154 – 171, s. 164.

[49] RONČÁKOVÁ, T. *Žurnalistické žánre. Vysokoškolská učebnica.* Ružomberok: Verbum, 2019, s. 113n; SCHMIDTOVÁ, M., MIRVAJOVÁ, V. Štruktúra a kompozícia postojových žánrov editoriálu a stĺpčeka (editorial a column) v The Guardiane, Daily Maile a The Sune. In: VOJTEK, J., ed. *Štruktúra a kompozícia žánrov anglicky písaného novinárstva*. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda, 2014, s. 146 – 190.

Zaznamenávali sme všetky expresívne výrazy v skúmaných textoch a následne sme ich podrobili kvantitatívno-kvalitatívnej obsahovej analýze. Zvlášť sme si pritom všímali expresivitu s využitím náboženskej tematiky. Texty s expresívami tvorili v konzervatívnej vzorke približne polovicu všetkých výskumných jedotiek, v liberálnej vzorke približne dve tretiny; texty s náboženskými expresívami mali v konzervatívnej časti vzorky osminový podiel a v liberálnej šestinový (tab. č 2).

Tab. č. 2: Výskyt expresív.

médiá		počet textov s expresívami		podiel textov s expresívami (na celkovej vzorke 497 textov)		počet textov s náboženskými expresívami		podiel textov s náboženskými expresívami (na celkovej vzorke 497 textov)	
konz.	Postoj	39	131	54%	54%	7	29	10%	12%
	Štandard	92		54%		22		13%	
lib.	Denník N	77	165	62%	64%	13	40	10%	16%
	SME	88		67%		27		20%	
spolu		**296**		**60%**		**69**		**14%**	

Na účely tohto príspevku sme ďalej analyzovali už iba texty s náboženskými expresívami, v ktorých sme kvalitatívne vyhodnocovali trojicu premenných:

- tonalitu voči objektu;
- tonalitu voči náboženstvu;
- emóciu.

4. ZISTENIA

4.1. Tonalita voči objektu

Pojmom tonalita označujeme postoj/sentiment na škále pozitívny – neutrálny – negatívny. Pri použití expresív sme si všímali tonalitu voči objektu, teda voči osobe, skupine osôb alebo javu, na ktorý sa expresívne vyjadrenie vzťahovalo. Expresívne výrazy sú vo svojej podstate hodnotiace[50], vzťahujú sa teda na niekoho hodnoteného alebo niečo hodnotené, a využívajú sa v situácii spravidla sprevádzanej emóciami[51], keď autor považuje za funkčné zvoliť netradičné, ozvláštňujúce výrazové prostriedky.
V našom prípade mediálneho konzervatívno-liberálneho sporu sa ukázalo, že autori využívajú expresivitu takmer výlučne pri vyjadrovaní negatívnych postojov voči objektom svojej argumentácie (tab. č. 3).

Tab. č. 3: Tonalita voči objektu.

médiá		negat.		neutr.		pozit.	
konzervatívne	Postoj	86%	93%	0%	0%	14%	3%

[50] DOLNÍK, J. *Lexikológia.* Bratislava: Univerzita Komenského, 2003, s. 43 – 45.
[51] Porov.: IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ, M. Z výskumov expresivity. In: *Jazykovedné štúdie XII.* Bratislava: Jazykovedný ústav Ľ. Štúra, 1974, s. 302, 307.

	Štandard	100%		0%		0%	
liberálne	Denník N	100%	97%	0%	3%	0%	5%
	SME	89%		4%		7%	
spolu		**94%**		**1%**		**4%**	

Týkalo sa to rovnako konzervatívnych aj liberálnych médií, pričom v každej skupine bolo jedno médium akoby „radikálnejšie“, teda 100-percentne negatívne (*Štandard, Denník N*) a jedno médium s miernou tendenciou dať priestor aj pozitívnemu alebo neutrálnemu pohľadu (*Postoj, SME*).

Pozitívne ladené expresíva sa v denníku SME týkali obhajoby „druhej strany“, keď sa niektorí autori usilovali presvedčiť svojich čitateľov, že nie je vhodné ľuďmi, ktorým nerozumejú, opovrhovať a dávať im to najavo. Nataša Holinová napríklad chválila kresťanov, že voči prezidentskému kandidátovi Ivanovi Korčokovi neprechovávali takú animozitu ako voči niekdajšej kandidátke „*liberálke*“ (úvodzovky použité aj v pôvodnom texte) Zuzane Čaputovej[52]. Samuel Marec empaticky písal: *„Uvedomte si to: na konci každého kýbla apokalypsy, ktorú vylejete, sú totiž konkrétni ľudia a tí ľudia sa potom trápia. Napadlo vám to vôbec?“*[53]. V denníku Postoj Martin Leidenfrost nabádal KDH na veľkorysý postoj voči konzervatívnemu politikovi Milanovi Krajniakovi, ktorého by malo vo vlastnom záujme prijať do svojich radov ako „*márnotratného syna*“[54].

Jediné neutrálne ladené expresívum sme zaznamenali v denníku SME, kde Samuel Marec napriek svojim deklarovaným výhradám voči KDH nabádal nešpekulovať „*kto má aký dedičný hriech*“, lebo „*bez KDH môžete o porážke Fica písať nanajvýš Ježiškovi*“[55].

Vo všetkých ostatných textoch bol objekt vnímaný negatívne: ako „bigotný“, „dogmatický“, „fundamentalistický“, „svätuškársky“, „fanatický“, „klérofašistický“, „sektár“, „inkvizítor“, „kazateľ“, „pomätenec“... V týchto významoch autori používali aj rozličné tvorivé ad hoc metafory a narážky, napr.: „*gerontoinštitúcia ako RKC*“[56]; nápady Igora Matoviča ako „*kazateľský šmejd*“[57]; „*brániť sa ‚teokratizácii‘ na čele s kultlídrom*

[52] HOLINOVÁ, N. Treba sa poďakovať Ficovi. In: *SME,* 24. 3. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23300761/treba-sa-podakovat-ficovi-komentar.html

[53] MAREC, S. Prvé kolo ukázalo, že nie sme poddanský národ. In: *SME,* 24. 3. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23303787/prve-kolo-ukazalo-ze-nie-sme-poddansky-narod-pise-samo-marec.html

[54] LEIDENFROST, M. Krajniak na ceste ku KÚ / Nemali ste ho nechť ísť, kádeháci, veru, nemali ste ho nechať ísť. In: *Postoj,* 23. 2. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://www.postoj.sk/147769/nemali-ste-ho-nechat-ist-kadehaci-veru-nemali-ste-ho-nechat-ist

[55] MAREC, S. Samozrejme, že KDH na protesty patrí. In: *SME,* 28. 1. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23274845/samozrejme-ze-kdh-na-protesty-patri-pise-samo-marec.html

[56] KRIŽAN, P. Nedeľná nekázeň: Pravdy, zaobalené do cirkevného brokátu, nie sú večné. In: *Denník N,* 14. 4. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://dennikn.sk/3940072/nedelna-nekazen-pravdy-zaobalene-do-cirkevneho-brokatu-nie-su-vecne/?ref=list

[57] KEPPLOVÁ, Z. Ako to pokaziť Korčokovi. In: *SME,* 31. 1. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23276231/ako-to-pokazit-korcokovi-komentar.html

Donaldom Trumpom“[58]; „*hysterické uctievanie svätej panny*“[59] (Grety Thunbergovej); „*dúhová bratislavská farárka Anna Polcková, autorka paralelného Evanjelia podľa Anny*“[60].

4.2. Tonalita voči náboženstvu

Pri každom expresíve využívajúcom náboženskú tematiku sme vzhľadom na celkový kontext a výraz (vo význame dojem[61]) textu určovali aj tonalitu voči samotnému náboženstvu (tab. č. 4).

Tab. č. 4: Tonalita voči náboženstvu.

médiá		negat.		neutr.		pozit.	
konzervatívne	Postoj	0%	0%	71%	93%	29%	7%
	Štandard	0%		100%		0%	
liberálne	Denník N	69%	53%	31%	43%	0%	5%
	SME	44%		48%		7%	
spolu		**30%**		**64%**		**6%**	

Tá bola takmer výlučne neutrálna v konzervatívnych médiách a prevažne negatívna v liberálnych médiách, pričom negatívnejší sentiment sme zaznamenali v Denníku N, kým denník SME bol vyrovnane negatívno-neutrálny.

Negatívna tonalita vychádzala z toho, že autor kritizoval nielen svoj objekt, ale aj samotné náboženstvo, ktorého prvky využíval na zintenzívnenie svojho prejavu: buď vnímal náboženstvo ako priamo späté s objektom (napr. kritizoval kresťanov a dištancoval sa od nich), alebo bolo z kontextu zrejmé, že nábožensky tematizované výrazové prostriedky využíva práve na posilnenie negatívneho významu svojej výpovede (napr. Putin „*sa správa presne ako Jehova*“: chce vyhladiť Ukrajinu, „*ktorá sa vydala cestou zlatého teľaťa*“, a na Prigožina, „*ktorý sa ‚bohu' vzoprel, dopadla blesková odplata*“[62]).

Pri neutrálnej tonalite slúžili náboženské obrazy alebo narážky – často v petrifikovanej podobe – iba ako ozvláštňujúce jazykové prostriedky; autorov vzťah k náboženstvu nebol zrejmý alebo nebol v texte prejavený. (Napr. opozícia nemá dôvod „*spytovať si*

[58] LENICKÁ, M. Nezúfajte, bude horšie. In: *SME,* 11. 3. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23294252/nezufajte-bude-horsie.html
[59] KECHLIBAR, M. Sťahovanie svätej Grety. In: *Štandard,* 18. 1. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://standard.sk/544298/stahovanie-svatej-grety
[60] LEIDENFROST, M. Ostane Korčok prezidenta! / Nech KDH teraz už dá ruky preč od Korčoka. In: *Postoj,* 9. 4. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://www.postoj.sk/153706/nech-kdh-teraz-uz-da-ruky-prec-od-korcoka
[61] Porov. MIKO, F. *Estetika výrazu*. Bratislava: SPN, 1969, s. 5, 6, 12, 223.
[62] PODOLSKÝ, D. Budú sa Slováci len prizerať ďalšiemu Víťaznému februáru? In: *SME,* 7. 2. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23278141/budu-sa-slovaci-len-prizerat-dalsiemu-vitaznemu-februaru.html

svedomie“[63], radikálni konzervatívci sa tvária ako „*proroci a vierozvestovia*“[64], „*potraty sa stali pre progresívne politické náboženstvo niečo ako sakrum*“[65].)

Pozitívnu tonalitu sme zaznamenali iba v malom množstve – v prípadoch, keď bol autor na strane náboženstva a veriacich a svoju kritiku adresoval ich odporcom alebo zneužívateľom či prznitelom. (Napr. Ficovi ľudia sú „*stúpencami sociálnodemokratickej cirkvi bödörovského vyznania*“ a požičiavajú si Korca, „*keď si treba poťahať za rúcho katolíckej cirkvi*“[66]. Alebo Marián Kuffa je ako vulkán a nemožno ho skrotiť ani zastaviť: „*Je mi jasné: keď prorok prorokuje, nebude prosiť konzílium odborníkov o pripomienkovanie svojho zjavenia.*“[67])

4.3. Emócia

Emócie sú typickou, aj keď nie nevyhnutnou súčasťou expresívneho jazyka[68]. Viacerí autori však pri charakteristike jazykovej expresivity zdôrazňujú práve emotívnosť, prípadne expresivitu stotožňujú s emotivitou[69]. Vychádzajúc z toho sme skúmali v našej vzorke aj prítomnosť emócií. Zvolili sme klasickú škálu šiestich základných emócií[70]: hnev, odpor, radosť, smútok, strach a prekvapenie. V každom texte sme určovali dominantnú emóciu prítomnú u autora, keď (expresívne) vyjadroval svoj názor na spornú (konzervatívno-liberálnu) tému (tab. č. 4).

Tab. č. 4: Emócie.

médiá		hnev		odpor		radosť		smútok		strach	
konz.	Postoj	43%	72%	14%	17%	0%	0%	43%	10%	0%	0%
	Štandard	82%		18%		0%		0%		0%	
lib.	Denník N	15%	10%	85%	83%	0%	3%	0%	0%	0%	5%
	SME	7%		81%		4%		0%		7%	
spolu		**36%**		**55%**		**1%**		**4%**		**3%**	

[63] KEPPLOVÁ, Z. KDH môže preukázať znášanlivosť. In: *SME,* 19. 1. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23270846/kdh-moze-preukazat-znasanlivost-komentar.html
[64] SCHUTZ, P. Voľbu Korčoka v „harabinoidnom“ svete nikto nezvažuje. In: *SME,* 27. 3. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23305098/volbu-korcoka-v-harabinoidnom-svete-nikto-nezvazuje-komentar.html
[65] ČOP, M. Francúzsky nápad ustanoviť potrat ako ústavné právo ukazuje totalitné chúťky progresívcov. In: *Štandard,* 5. 3. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://standard.sk/587106/francuzsky-napad-ustanovit-potrat-ako-ustavne-pravo-ukazuje-totalitne-chutky-progresivcov
[66] KEPPLOVÁ, Z. Dejiny sú pre smerákov bufet. In: *SME,* 10. 1. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23266570/dejiny-su-pre-smerakov-bufet-komentar.html
[67] LEIDENFROST, M. Politická moc Mariána Kuffu / Skromný návrh od sklamaného kuffovca, čo by mohla Cirkev urobiť s týmto prorokom. In: *Postoj,* 12. 4. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://www.postoj.sk/153886/skromny-navrh-od-sklamaneho-kuffovca-ako-by-si-cir
[68] ZIMA, J. *Expresivita slova v současné češtině*. Praha: Nakl. Československé akademie věd, 1961, s. 6, 8. MISTRÍK, J. *Štylistika. 4. vyd.* Bratislava: Veda, 2021, s. 80.
[69] STANKIEWICZ, E. Problems of Emotive Language. In: SEBEOK, T. A., ed. *Approaches to semiotics: Cultural anthropology, education, linguistics, psychiatry, psychology; transactions of the Indiana University Conference on Paralinguistics and Kinesics.* Berlin, Boston: De Gruyter Mouton, 1972, s. 259 – 260 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://doi.org/10.1515/9783111349022-010
[70] EKMAN, P. The argument and evidence about universals in facial expressions of emotion. In: WAGNER, H., MANSTEAD, A., eds. *Handbook of social psychophysioogy.* Chichester: Wiley, 1989, s. 154.
EKMAN, P. An argument for basic emotions. In: *Cognition and Emotion.* 1992, roč. 6, č. 3 – 4, s. 174.

V konzervatívnych médiách prevažoval hnev (prípadne hnev a smútok v prípade denníka Postoj), v liberálnych médiách odpor. Najvyváženejšie boli emócie rozložené v denníku Postoj, najpestrejšiu škálu sme zaznamenali v denníku SME. V žiadnom médiu sa v tomto kontexte nevyskytla emócia prekvapenia. [71]

Kategóriu hnevu sme vyberali v prípadoch, keď bolo zrejmé autorovo rozčúlenie, pohoršenie, vyjadroval nesúhlas a kritiku, ale nebola zjavná iná emócia voči kritizovanému objektu. V týchto textoch bola silno prítomná racionalita a argumentácia, emócie neboli výrazné. Do tejto kategórie teda spadli menej emotívne texty, v ktorých sa autor síce vyjadroval expresívne, ale s dôrazom na hodnotiacu, nie emotívnu zložku. Autorka napr. ironicky písala o „slniečkových" „body positivity" a „body acceptance" prístupoch: „*Náš vzťah k obezite sa vyvíja podobne ako k neštandardným formám sexuality: prešli sme od tolerancie cez otvorenú náruč až k zbožnému uctievaniu*."[72] Iný autor vyčítal strane Zelení v Nemecku „*monopol na rasu (migrácia), počasie (ekológia) a pohlavnú identitu (gender a sex)*": „*Táto svätá trojica moci vládne nad väčšinou spoločnosti, ktorá to buď znáša a podvoľuje sa, alebo sa búri a hľadá alternatívu*."[73] Alebo nazval aktivistické progresívne mimovládne organizácie „*posvätnými miestami opozície*"[74].

Kategóriu odporu sme zaznamenali tam, kde bolo zrejmé určité znechutenie, zhnusenie, opovrhnutie zo strany autora. Kritizovaná téma ho teda nielen racionálne rozčuľovala, ale voči objektu svojej kritiky prejavoval aj nechuť, antipatiu, nevôľu a vyjadroval sa o ňom neúctivo, dehonestujúco. Napr. v prípade, keď podľa autora voliči koalície „*svojou zlobou povzbudili politikov vládnej koalície, aby sa správali podľa ich vôle*", nie sú teda „*chudobní duchom*", ale „*politicky vinní*"[75]. V súvislosti s protivládnymi protestmi zasa zaznelo, že „*akákoľvek ‚dúhová' zmienka okamžite rozpúta peklo na platformách mediálne vplyvných kresťanistov a posilní tlak na KDH, aby z opozičného zväzku vystúpilo – jej predstavitelia dogmatickú náboženskú ideológiu uprednostňujú aj pred bojom proti korupcii*."[76] Iný autor kritizoval „*protigenderových*

---

[71] Sám P. Ekman konštatuje, že prekvapenie je veľmi prchavá a ťažko zachytiteľná emócia, ktorá býva skôr vstupnou bránou k rozvinutiu iného druhu emócie, vrátane sekundárnych (strach, zlosť, znechutenie, úľava, veselosť a pod.) (EKMAN, P. *Odhalené emoce. Naučte se rozpoznávat výrazy tváře a pocity druhých.* Brno: Jan Melvil Publishing, 2015, s. 175).

[72] ŠIMŮNKOVÁ, T. Je v poriadku byť tučný, je to rovnako zdravé ako byť chudý... O čom bol americký festival FatCon. In: *Štandard,* 16. 1. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://standard.sk/542502/je-v-poriadku-byt-tucny-je-to-rovnako-zdrave-ako-byt-chudy-o-com-bol-americky-festival-fatcon

[73] PEŇÁS, J. Menšina vytvára morálnu nátlakovú väčšinu. Kto je v Nemecku extrémista. In: *Štandard,* 26. 1. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://standard.sk/551407/mensina-vytvara-moralnu-natlakovu-vacsinu-kto-je-v-nemecku-extremista

[74] DANIŠ, D. 7 dní v kocke: Fico zámerne provokoval o Ukrajine a Američanoch. A médiá mu to zhltli. In: *Štandard,* 26. 1. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://standard.sk/552129/7-dni-v-kocke-fico-zamerne-provokoval-o-ukrajine-a-americanoch-a-media-mu-to-zhltli

[75] ŠIMEČKA, M. M. Ján a Martina – otázky viny. In: *Denník N,* 20. 2. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://dennikn.sk/3838729/jan-a-martina-otazky-viny/?ref=list

[76] HVORECKÝ, M. Kto nechodí na protesty. In: *Denník N,* 20. 1. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://dennikn.sk/3785385/kto-nechodi-na-protesty/?ref=list

bojovníkov za rodinu“: „*Gýč v podobe morálneho rozhorčenia nad poklesnutými, vulgárnymi, vyklbenými časmi je predsa príznačný pre konzervatívno-kresťanistickú ‚reakciu‘. (Je to užitočné slovo, škoda, že ho komunisti skompromitovali.)*“[77]

Radosť mala v našej vzorke jednotkové zastúpenie – v už citovanom texte N. Holinovej, ktorá sa tešila z víťazstva I. Korčoka v prvom kole prezidentských volieb a zásluhu na ňom pripisovala aj kresťanom, ktorí v tomto prípade neboli až takí vyhranení voči „*liberálom*“ ako v predchádzajúcich voľbách.[78]

Smútok bol doménou denníka Postoj, konkrétne autora Martina Leidenfrosta, ktorý raz vyjadroval smútok z toho, že KDH sa dáva na neslávne známu cestu nemeckej CDU (čiže stráca konzervatívno-kresťanskú identitu) a „*Denníka N sa bojí viac ako čohokoľvek iného medzi nebom a peklom*“[79]; inokedy žialil nad „*prorokom*“ M. Kuffom a tým, ako sa táto konzervatívna „*filmová hviezda*“ necháva v straníckej politike vláčiť „*z jednej žumpy do druhej*“[80]; a inokedy oplakával „*márnotratného syna*“ M. Krajniaka, ktorého KDH hlúpo prenechalo „*priamej konkurencii z KÚ*“[81].

Strach sme zaznamenali iba v denníku SME, u autora Samuela Marca, ktorý mal strach z vlády aktuálnej koalície pod vedením premiéra Roberta Fica a z neschopnosti opozície zjednotiť sa proti spoločnému nepriateľovi. Preto apeloval na „*kaviareň*“, aby si uvedomila svoju zodpovednosť[82] a prestala rozprávať, „*kto všetko je zlý a prečo, kto máva akou vlajkou, kto má aký dedičný hriech, kto komu a prečo nevyhovuje, kto komu a ako kope hrob*“[83].

5. ZÁVER

Vo využívaní expresív s náboženskou tematikou pri písaní o témach konzervatívno-liberálneho sporu sa medzi liberálnymi a konzervatívnymi médiami ukázali pomerne významné rozdiely. Prvý sa týka kvantity expresív: liberálne médiá ich využívajú častejšie (64 % oproti 54 % v konzervatívnych médiách), čo naznačuje, že expresivita progresívnych autorov je intenzívnejšia.

---

[77] TKAČENKO, P. Fico na stráži kultúrnosti. In: *SME,* 23. 4. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23320727/fico-na-strazi-kulturnosti.html

[78] HOLINOVÁ, N. Treba sa poďakovať Ficovi. In: *SME,* 24. 3. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23300761/treba-sa-podakovat-ficovi-komentar.html

[79] LEIDENFROST, M. Vyfarbenie vo vedení KDH / Martina Holečková by mala skončiť na čele frakcie. In: *Postoj,* 19. 4. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://www.postoj.sk/154304/martina-holeckova-by-mala-skoncit-na-cele-frakcie

[80] LEIDENFROST, M. Politická moc Mariána Kuffu / Skromný návrh od sklamaného kuffovca, čo by mohla Cirkev urobiť s týmto prorokom. In: *Postoj,* 12. 4. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://www.postoj.sk/153886/skromny-navrh-od-sklamaneho-kuffovca-ako-by-si-cir

[81] LEIDENFROST, M. Krajniak na ceste ku KÚ / Nemali ste ho nechť ísť, kádeháci, veru, nemali ste ho nechať ísť. In: *Postoj,* 23. 2. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://www.postoj.sk/147769/nemali-ste-ho-nechat-ist-kadehaci-veru-nemali-ste-ho-nechat-ist

[82] MAREC, S. Prvé kolo ukázalo, že nie sme poddanský národ. In: *SME,* 24. 3. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23303787/prve-kolo-ukazalo-ze-nie-sme-poddansky-narod-pise-samo-marec.html

[83] MAREC, S. Samozrejme, že KDH na protesty patrí. In: *SME,* 28. 1. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23274845/samozrejme-ze-kdh-na-protesty-patri-pise-samo-marec.html

Tonalita sledovaných expresív bola v oboch typoch médií takmer výlučne negatívna vzhľadom na objekt prehovoru, avšak vzhľadom na samotné náboženstvo bola v liberálnych médiách podstatne negatívnejšia (53 % oproti 0 % v konzervatívnych médiách). Znamená to, že progresívni autori si konzervativizmus úzko spájajú s (kresťanským) náboženstvom, a teda aj svoju kritiku konzervativizmus prepájajú s kritikou, ironizáciou, zosmiešňovaním náboženstva. Konzervatívne médiá využívali nábožensky ladené expresíva zväčša v neutrálnom tóne (93).

Za dôležité zistenia, ktoré bude vhodné ďalej rozpracovať inými metódami, možno označiť výstupy analýzy prítomných emócií, pretože medzi liberálnymi a konzervatívnymi médiami sa v tejto oblasti ukázali významné rozdiely: v liberálnych jednoznačne dominoval odpor (83 % oproti 17 % v konzervatívnych médiách) a v konzervatívnych hnev (72 % oproti 10 % v liberálnych médiách), prípadne smútok (10 % spolu, ale až 43 % v denníku Postoj oproti 0 % v liberálnych médiách). V staršej práci[84] sme konštatovali, že progresívne a konzervatívne mediálne výstupy nesú znaky komunikácie staršieho a mladšieho brata: v tom zmysle, že progresívni autori majú tendenciu poučovať, karhať, posmievať sa, kým na konzervatívnej strane je prítomný postoj obrany, reakcie, vysvetľovania. Zaznamenané emócie korelujú s týmto poznatkom a môžeme uvažovať o postoji znechutenia na strane „akcie“ a postoji hnevu a smútku na strane „reakcie“. V tejto súvislosti možno pripomenúť aj zistenia sociálnej psychologičky D. Youngovej, ktorá pri analýze mediálnych talkshow konzervatívcov a liberálov v USA poukázala na zásadne odlišný charakter humoru na oboch stranách: kým na liberálnej dominovala irónia, na konzervatívnej to bola zlosť[85].

Osobitnú poznámku hodno vysloviť na adresu vnútornej členitosti konzervatívneho aj liberálneho mediálneho prostredia. V skúmanej vzorke sme mali z každého iba dvoch zástupcov, zaznamenali sme však „vnútrodruhové“ odlišnosti: spomedzi konzervatívnych médií sa ako radikálnejší javil denník Štandard, ktorý sa staval voči objektom svojej kritiky negatívnejšie a s výraznejšou prítomnosťou hnevu, kým denník Postoj prezentoval pestrejšiu škálu emócií aj sentimentu. Štandard bol zároveň celkovo expresívnejší, s takmer 2,5-násobným podielom expresívnych textov oproti denníku Postoj. Na liberálnej strane bol radikálnejší Denník N – s negatívnejšou tonalitou voči objektu aj voči náboženstvu (žiaden pozitívne ladený text), s vyšším zastúpením emócie odporu, doplnenej výlučne emóciou hnevu – na rozdiel od pestrejšej škály v denníku SME. Kvantitatívne zastúpenie expresívnych textov bolo medzi liberálnymi denníkmi vyrovnané. Tu sme zaznamenali zaujímavý rozpor s predchádzajúcim[86] výskumom (v trojročnom časovom odstupe), kde z kvantitatívneho hľadiska viedol v počte expresívnych textov denník SME (podiel 57 % expresívnych textov) pred Denníkom N (33 %).

---

[84] RONČÁKOVÁ, T. Pink vs. Brown - How Conservative Journalists Perceive Liberals and vice versa. In: *KOME*, 2022, roč. 10, č. 2, s. 93 – 116 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: http://komejournal.com/files/KOME_Ron%C4%8D%C3%A1kov%C3%A122.2.pdf

[85] YOUNG, D. G. *Irony and Outrage. The Polarized Landscape of Rage, Fear, and Laughter in the United States*. New York: Oxford University Press, 2019.

[86] RONČÁKOVÁ, T., KAŠČÁKOVÁ, S. Ako sa navzájom častujú konzervatívci a liberáli. Expresívne výrazy v mediálnych textoch. In: *Kultura – Media – Teologia*, 2023, č. 56, s. 87 – 112 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://czasopisma.uksw.edu.pl/index.php/kmt/article/view/13723

Prezentovanými výskumnými zisteniami sme zodpovedali položené otázky o vnímaní „tých druhých“ i samotného náboženstva v expresívnych mediálnych textoch a o prítomných emóciách sprevádzajúcich expresívne vyjadrovanie autorov. Ukazuje sa, že konzervatívne a liberálne expresívne mediálne prejavy sa líšia v miere expresivity aj v emočnej motivácii. Tieto závery spresní pokračujúci výskum zameraný na mieru petrifikácie vs. originality expresív a použité výrazové prostriedky, čo nám umožní vysloviť ešte presnejšie zámery o intenzite, emotívnosti a údernosti použitých expresív na oboch stranách.

Literatúra

BODNÁROVÁ, Martina. Expresivita a modifikácia lexém ako priestor pre realizáciu ikonicko-symbolického princípu v neinštitucionálnom dialógu. In: *Jazyk a kultúra* [online]. 2010, roč. 1, č. 4 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://www.ff.unipo.sk/jak/4_2010/bodnarova.pdf

BUCHANAN, Patrick. The Cultural War for the Soul of America. In: *Patrick J. Buchanan – Official Website* [online]. 1992 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: http://buchanan.org/blog/the-cultural-war-for-the-soul-of-america-149

BULTMANN, Rudolf. *Dějiny a eschatologie*. Praha: Oikoymenh, 1994. ISBN 978-80-852-4166-8.

BURKE, Edmund. *Úvahy o revoluci ve Francii*. Brno: CDK, 1997. ISBN 80-85959-23-2.

CÍBIK, Matej. *Liberáli a tí druhí*. Bratislava: AKAmedia, 2017. ISBN 978-80-972-7690-4.

DIERCKS, Dyann, LANDREVILLE, Kristen D. The indirect effects of partisanship and partisan media on knowledge about same-sex marriage policy: Exploring the knowledge and belief gap hypotheses. In: *Mass Communication and Society*. 2017, roč. 20, č. 2, s. 192 – 212. ISSN 1520-5436.

DOLNÍK, Juraj. *Lexikológia*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2003. ISBN 80-223-1733-0.

DREHER, Rod. *Benediktova voľba*. Bratislava: Postoj, 2017. ISBN 978-80-972-8140-3.

EKMAN, Paul. An argument for basic emotions. In: *Cognition and Emotion*. 1992, roč. 6, č. 3 – 4, s. 169 – 200. DOI 10.1080/02699939208411068. ISSN 0269-9931.

EKMAN, Paul. *Odhalené emoce. Naučte se rozpoznávat výrazy tváře a pocity druhých*. Brno: Jan Melvil Publishing, 2015. ISBN 978-80-87270-81-3.

EKMAN, Paul. The argument and evidence about universals in facial expressions of emotion. In: WAGNER, Hugh, MANSTEAD, Antony. eds. *Handbook of social psychophysioogy*. Chichester: Wiley, 1989, s. 143 – 164. ISBN 0471911569.

FIALA, Petr, MIKŠ, František. *Konzervatismus dnes*. Brno: Vydavatelství B&P Publishing, 2019. ISBN 978-80-748-5186-5.

FINDRA, Ján. *Štylistika slovenčiny*. Martin: Osveta, 2004. ISBN 80-806-3142-5.

FREEDEN, Michael, SARGENT, Lyman Tower, STEARS, Marc. eds. *The Oxford Handbook of Political Ideologies*. Oxford: Oxford University Press, 2015. ISBN 978-0198744337.

FURDÍK, Juraj. *Slovenská slovotvorba*. Prešov: Náuka, 2004. ISBN 80-89038-28-X.

HORVÁTH, Miloš. *Štylistika súčasného slovenského jazyka*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2016. ISBN 978-80-223-3997-1.

HUNTER, James Davison. *Culture Wars: The Struggle to Define America*. New York: Basic Books, 1992. ISBN 978-0465015337.

HUNTER, James Davison. The Cultural War and the Sacred/Secular Divide: The Problem of Pluralism and Weak Hegemony. In: *Social Research*. 2009, roč. 76, č. 4, s. 1 307 – 1 322. ISSN 0037-783X. DOI 10.1353/sor.2009.0080.

IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ, Mária. Expresívny príznak. In: *Jazykovedný časopis*. 1970, roč. XXI, č. 2, s. 154 – 171. ISSN 0021-5597.

IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ, Mária. Z výskumov expresivity. In: *Jazykovedné štúdie XII*. Bratislava: Jazykovedný ústav Ľ. Štúra, 1974, s. 302 – 214. ISBN 80-224-0170-4.

JÁN PAVOL II. *Evangelium vitae*. Encyklika. 1995 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/evangelium-vitae

JANUŠKEVIČIŪTĖ, Justina. Threats to the Process of Receiving Political News from Echo Chambers and Filter Bubbles on Social Media. In: *Information & Media*. 2022, č. 94, s. 39 – 52. ISSN 2783-6207.

JOU, Willy. Left and Right in new democracies. In: ROSAS, Joao Cardoso, FERREIRA, Ana Rita. eds. *Left and Right*: *The great dichotomy revisited*. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing, 2013, s. 283 – 295. ISBN 978-1443851558.

KANOVSKÝ, Martin, KOCIČOVÁ, Nina. Ideological consistency and political polarization in Slovakia. In: *Human Affairs,* 2018, roč. 28, č. 1, s. 44 – 53. ISSN 1210-3055.

KIRK, Russell. *Konzervativní smýšlení*. Praha: Občanský institut, 2000. ISBN 80-86228-03-7.

KITCHENS, Brent, JOHNSON, Steven L., GRAY, Peter H. Understanding Echo Chambers and filter Bubbles: The Impact of Social Media on Diversification and Partisan Shifts in News Consumption. In: *MIS Quarterly,* 2020, roč. 44, č. 4, s. 1 619 – 1 649. ISSN 0276 7783.

KŘÍSTEK, Michal. Expresivum. In: KARLÍK, Petr, NEKULA, Marek, PLESKALOVÁ, Jana, eds. *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://www.czechency.org/slovnik/EXPRESIVUM

LAKOFF, George. *Moral Politics. How Liberals and Conservatives Think*. Chicago, London: The University of Chicago Press, 2002. ISBN 978-0226467719.

MICHAUD, Kristy E. H., CARLISLE, Juliet E., SMITH, Eric R. A. N. The relationship between cultural values and political ideology, and the role of political knowledge. In: *Political Psychology*, 2009, roč. 30, č. 1, s. 27 – 42. ISSN 0162-895X.

MIKO, František: *Estetika výrazu*. Bratislava: SPN, 1969.

MISTRÍK, Jozef. *Štylistika. 4. vyd.* Bratislava: Veda, 2021. ISBN 978-80-224-1892-8.

ONDRUS, Pavel, HORECKÝ, Ján, FURDÍK, Juraj. *Súčasný slovenský spisovný jazyk. Lexikológia*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1980. ISBN 67-194-80.

PAULÍČEK, Igor. Idea konzervativizmu. In: *Impulz,* 2008, roč. 4, č. 4 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: http://www.impulzrevue.sk/article.php?347

RAKÚS, Alojz. Radikálny feminizmus v kultúrnej vojne. In: *Impulz,* 2005, roč. 1, č. 2 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: http://www.impulzrevue.sk/article.php?25

RONČÁKOVÁ, Terézia, KAŠČÁKOVÁ, Silvia. Ako sa navzájom častujú konzervatívci a liberáli. Expresívne výrazy v mediálnych textoch. In: *Kultura – Media – Teologia*, 2023, č. 56, s. 87 – 112 [cit. 21.10.2025]. ISSN 2081-8971. DOI 10.21697/kmt.2023.56.06. Dostupné na internete: https://czasopisma.uksw.edu.pl/index.php/kmt/article/view/13723

RONČÁKOVÁ, Terézia, VANDÁKOVÁ, Zuzana. *Slovenčina v médiách. 111 z najčastejších jazykových chýb v novinárskych textoch*. Ružomberok: Verbum, 2020. ISBN 978-80-561-0773-7.

RONČÁKOVÁ, Terézia. Closed churches during a pandemic: liberal vs. conservative and Christian vs. atheistic argumentation in the media. In: *Journalism and media,* 2021, roč. 2, č. 2, s. 225 – 243. ISSN 2673-5172. DOI 10.3390/journalmedia2020013.

RONČÁKOVÁ, Terézia. Media Coverage of a Crisis Situation in the Slovak Catholic Church. Media Argumentation Schemes in Relation to Christianity. In: KHROUL, Victor, ed. *Media and Religion (vol. 4). Christianity in Media: Central and Eastern European Perspective*. Moscow: Faculty of Journalism, Lomonosov Moscow State University, 2016, s. 16 – 41. ISSN 2409-7187.

RONČÁKOVÁ, Terézia. Obraz cirkvi, kresťanstva a veriacich v mainstreamových liberálnych médiách na Slovensku. In: CYBULSKI, Marcin, JĘCZEŃ, Jarosław, MOCARZ-KLEIDIENST, Maria, WIDEŁ-IGNASZCZAK, Małgorzata, eds. *Język – Media – Religia. Konteksty Europy Środkowo-Wschodniej,* Tarnów: Biblos, 2022, s. 191 – 216. ISBN 978-83-7793-930-7.

RONČÁKOVÁ, Terézia. Pink vs. Brown - How Conservative Journalists Perceive Liberals and vice versa. In: *KOME*, 2022, roč. 10, č. 2, s. 93 – 116. ISSN 2063-7330. DOI 10.17646/KOME.75672.93 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: http://komejournal.com/files/KOME_Ron%C4%8D%C3%A1kov%C3%A122.2.pdf

RONČÁKOVÁ, Terézia. Reconciling Conservatives and Liberals: Mission impossible? In: *Revista Română de Journalism Comunicare,* 2015, roč. X, č. 4, s. 28 – 40. ISSN 1842-256X.

RONČÁKOVÁ, Terézia. Religion in Cartoons of Slovak Mainstream Newspapers. In: *Studia theologica,* 2023, roč. 25, č. 3, s. 113 – 141. ISSN 1212-8570 (print), 2570-9798 (online). DOI: 10.5507/sth.2023.037 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://studiatheologica.eu/artkey/sth-202303-0006_nabozenstvo_v_karikaturach_slovenskych_mainstreamovych_dennikov.php

RONČÁKOVÁ, Terézia. The image of Christian churches in the Slovak and Czech media during the first wave of the COVID-19 pandemic. In: *Church, Communication and Culture,* 2022, roč. 7, č. 1, s. 127 – 153. ISSN: 2375-3234. DOI: 10.1080/23753234.2022.2036622.

RONČÁKOVÁ, Terézia. *Žurnalistické žánre. Vysokoškolská učebnica*. Ružomberok: Verbum, 2019. ISBN 978-80-561-0736-2.

SCRUTON, Roger. *Slovník politického myšlení.* Brno: ATLANTIS, 1989. ISBN 80-7108-013-6.

SHCHERBAKOVA, Olena, NIKIFORCHUK, Svitlana. Social media and filter bubbles. In: *Polonia University Scientific Journal,* 2022, roč. 54, č. 5, s. 81 – 88. ISSN 2957-1898.

SCHMIDTOVÁ, Mariana, MIRVAJOVÁ, Viktória. Štruktúra a kompozícia postojových žánrov editoriálu a stĺpčeka (editorial a column) v The Guardiane, Daily Maile a The Sune. In: VOJTEK, Juraj, ed. *Štruktúra a kompozícia žánrov anglicky písaného novinárstva*. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda, 2014, s. 146 – 190. ISBN 978-80-8105-732-8.

STANKIEWICZ, Edward. Problems of Emotive Language. In: SEBEOK, Thomas Albert, ed. *Approaches to semiotics: Cultural anthropology, education, linguistics, psychiatry, psychology; transactions of the Indiana University Conference on Paralinguistics and Kinesics*. Berlin, Boston: De Gruyter Mouton, 1972, s. 239 – 264. DOI 10.1515/9783111349022-010 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://doi.org/10.1515/9783111349022-010

SURMÁNEK, Štefan, GBÚROVÁ, Marcela, DUDINSKÁ, Irina. *Politológia. Vybrané kapitoly.* Prešov: Slovacontact, 2006. ISBN 80-88876-17-6.

VALDESOLO, Piercarlo, GRAHAM, Jesse. eds. *Social psychology of political polarization*. New York: Routledge, 2016. ISBN 978-1-138-81064-8.

YOUNG, Dannagal Goldthwaite. *Irony and Outrage. The Polarized Landscape of Rage, Fear, and Laughter in the United States*. New York: Oxford University Press, 2019. ISBN 978-0190913083.

ZIMA, Jaroslav. *Expresivita slova v současné češtině*. Praha: Nakl. Československé akademie věd, 1961.

Zdroje

ČOP, Michal. Francúzsky nápad ustanoviť potrat ako ústavné právo ukazuje totalitné chúťky progresívcov. In: *Štandard,* 5. 3. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://standard.sk/587106/francuzsky-napad-ustanovit-potrat-ako-ustavne-pravo-ukazuje-totalitne-chutky-progresivcov

DANIŠ, Dag. 7 dní v kocke: Fico zámerne provokoval o Ukrajine a Američanoch. A médiá mu to zhltli. In: *Štandard,* 26. 1. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://standard.sk/552129/7-dni-v-kocke-fico-zamerne-provokoval-o-ukrajine-a-americanoch-a-media-mu-to-zhltli

HOLINOVÁ, Nataša. Treba sa poďakovať Ficovi. In: *SME,* 24. 3. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23300761/treba-sa-podakovat-ficovi-komentar.html

HOLINOVÁ, Nataša. Treba sa poďakovať Ficovi. In: *SME,* 24. 3. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23300761/treba-sa-podakovat-ficovi-komentar.html

HVORECKÝ, Michal. Kto nechodí na protesty. In: *Denník N,* 20. 1. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://dennikn.sk/3785385/kto-nechodi-na-protesty/?ref=list

KECHLIBAR, Marian. Sťahovanie svätej Grety. In: *Štandard,* 18. 1. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://standard.sk/544298/stahovanie-svatej-grety

KEPPLOVÁ, Zuzana. Ako to pokaziť Korčokovi. In: *SME,* 31. 1. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23276231/ako-to-pokazit-korcokovi-komentar.html

KEPPLOVÁ, Zuzana. KDH môže preukázať znášanlivosť. In: *SME,* 19. 1. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23270846/kdh-moze-preukazat-znasanlivost-komentar.html

KEPPLOVÁ, Zuzana. Dejiny sú pre smerákov bufet. In: *SME,* 10. 1. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23266570/dejiny-su-pre-smerakov-bufet-komentar.html

KRIŽAN, Peter. Nedeľná nekázeň: Pravdy, zaobalené do cirkevného brokátu, nie sú večné. In: *Denník N,* 14. 4. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://dennikn.sk/3940072/nedelna-nekazen-pravdy-zaobalene-do-cirkevneho-brokatu-nie-su-vecne/?ref=list

LEIDENFROST, Martin. Krajniak na ceste ku KÚ / Nemali ste ho nechť ísť, kádeháci, veru, nemali ste ho nechať ísť. In: *Postoj,* 23. 2. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete:

https://www.postoj.sk/147769/nemali-ste-ho-nechat-ist-kadehaci-veru-nemali-ste-ho-nechat-ist

LEIDENFROST, Martin. Krajniak na ceste ku KÚ / Nemali ste ho nechť ísť, kádeháci, veru, nemali ste ho nechať ísť. In: *Postoj,* 23. 2. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://www.postoj.sk/147769/nemali-ste-ho-nechat-ist-kadehaci-veru-nemali-ste-ho-nechat-ist

LEIDENFROST, Martin. Ostane Korčok prezidenta! / Nech KDH teraz už dá ruky preč od Korčoka. In: *Postoj,* 9. 4. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://www.postoj.sk/153706/nech-kdh-teraz-uz-da-ruky-prec-od-korcoka

LEIDENFROST, Martin. Politická moc Mariána Kuffu / Skromný návrh od sklamaného kuffovca, čo by mohla Cirkev urobiť s týmto prorokom. In: *Postoj,* 12. 4. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://www.postoj.sk/153886/skromny-navrh-od-sklamaneho-kuffovca-ako-by-si-cir

LEIDENFROST, Martin. Politická moc Mariána Kuffu / Skromný návrh od sklamaného kuffovca, čo by mohla Cirkev urobiť s týmto prorokom. In: *Postoj,* 12. 4. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://www.postoj.sk/153886/skromny-navrh-od-sklamaneho-kuffovca-ako-by-si-cir

LEIDENFROST, Martin. Vyfarbenie vo vedení KDH / Martina Holečková by mala skončiť na čele frakcie. In: *Postoj,* 19. 4. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://www.postoj.sk/154304/martina-holeckova-by-mala-skoncit-na-cele-frakcie

LENICKÁ, Matia. Nezúfajte, bude horšie. In: *SME,* 11. 3. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23294252/nezufajte-bude-horsie.html

MAREC, Samuel. Prvé kolo ukázalo, že nie sme poddanský národ. In: *SME,* 24. 3. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23303787/prve-kolo-ukazalo-ze-nie-sme-poddansky-narod-pise-samo-marec.html

MAREC, Samuel. Prvé kolo ukázalo, že nie sme poddanský národ. In: *SME,* 24. 3. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23303787/prve-kolo-ukazalo-ze-nie-sme-poddansky-narod-pise-samo-marec.html

MAREC, Samuel. Samozrejme, že KDH na protesty patrí. In: *SME,* 28. 1. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23274845/samozrejme-ze-kdh-na-protesty-patri-pise-samo-marec.html

MAREC, Samuel. Samozrejme, že KDH na protesty patrí. In: *SME,* 28. 1. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23274845/samozrejme-ze-kdh-na-protesty-patri-pise-samo-marec.html

PEŇÁS, Jiří. Menšina vytvára morálnu nátlakovú väčšinu. Kto je v Nemecku extrémista. In: *Štandard,* 26. 1. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete:

https://standard.sk/551407/mensina-vytvara-moralnu-natlakovu-vacsinu-kto-je-v-nemecku-extremista

PODOLSKÝ, Daniel. Budú sa Slováci len prizerať ďalšiemu Víťaznému februáru? In: *SME,* 7. 2. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23278141/budu-sa-slovaci-len-prizerat-dalsiemu-vitaznemu-februaru.html

SCHUTZ, Peter. Voľbu Korčoka v „harabinoidnom" svete nikto nezvažuje. In: *SME,* 27. 3. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23305098/volbu-korcoka-v-harabinoidnom-svete-nikto-nezvazuje-komentar.html

ŠIMEČKA, Martin M. Ján a Martina – otázky viny. In: *Denník N,* 20. 2. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://dennikn.sk/3838729/jan-a-martina-otazky-viny/?ref=list

ŠIMŮNKOVÁ, Tereza. Je v poriadku byť tučný, je to rovnako zdravé ako byť chudý… O čom bol americký festival FatCon. In: *Štandard,* 16. 1. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://standard.sk/542502/je-v-poriadku-byt-tucny-je-to-rovnako-zdrave-ako-byt-chudy-o-com-bol-americky-festival-fatcon

TKAČENKO, Peter. Fico na stráži kultúrnosti. In: *SME,* 23. 4. 2024 [cit. 21.10.2025]. Dostupné na internete: https://komentare.sme.sk/c/23320727/fico-na-strazi-kulturnosti.html

Prof. Terézia Rončáková, PhD., (nar. 1980 v Žiline) po skončení štúdia žurnalistiky na FF UK v Bratislave (2002) pôsobila ako novinárka v tlačovej agentúre SITA, v *Katolíckych novinách* a vo *Vatikánskom rozhlase* v Ríme. Súčasne obhájila dizertačnú prácu na Katolíckej univerzite v Ružomberku (2006). Habilitovala sa na Fakulte masmediálnej komunikácie Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave (2012) a inaugurovala na Katolíckej univerzite v Ružomberku (2023). Vedecký záujem sústredí na vzťah náboženstva a médií a na žurnalistickú žánrológiu. Je autorkou trilógie *Prienik náboženského a publicistického štýlu I, II, III* (*Keď chce cirkev hovoriť mediálnym jazykom, Ako cirkev hovorí mediálnym jazykom, Môže cirkev hovoriť mediálnym jazykom?),* monografií *Súčasné žurnalistické žánre* a *Religious Messages in the Media: Mission Impossible?* a učebníc *Žurnalistické žánre* a *Slovenčina v médiách. 111 z jazykových chýb v novinárskych textoch.* Pôsobí na Katedre žurnalistiky Filozofickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku. Angažuje sa ako členka Spoločenstva Ladislava Hanusa, združenia mladých katolíckych novinárov Network Slovakia a Fóra pre verejné otázky.

Kontaktná adresa:
Filozofická fakulta KU v Ružomberku
Hrabovská cesta 1B
034 01 Ružomberok

terezia.roncakova@ku.sk

Podporené z grantu VEGA 1/0510/24 „Kultúrna vojna v médiách a v jazyku“.